

Tlačová konferencia Národnej banky Slovenska

dňa 13. 12. 2016

Martina Solčányiová, hovorkyňa NBS

Dobrý deň, vítam vás na dnešnej tlačovej konferencii k strednodobej predikcii P4Q-2016, predikciu dnes uvedie pán guvernér NBS Jozef Makúch a prezentáciu bude mať následne pán viceguvernér Ján Tóth. Embargo platí do skončenia tlačovej konferencie. Pán guvernér, nech sa páči.

Jozef Makúch, guvernér NBS

Dobrý deň, milé dámy, vážení páni, Banková rada prerokovala decembrovú strednodobú predikciu P4Q-2016, v rámci ktorej bol predĺžený horizont makroekonomického výhľadu do roku 2019. Aktuálna prognóza zakomponovala rýchlejšie rastúce ceny ropy i agrokomodít. Zahraničný dopyt si naďalej zachováva svoj dynamický trend, ktorý sa však zmiernil vplyvom slabšieho dopytu zo strany obchodných partnerov Slovenska. Z aktuálnych informácií o vývoji ekonomiky v treťom štvrtroku je zrejmy výraznejší ako v predchádzajúcej predikcii odhadovaný prepád investícií, čo bolo ovplyvnené základným efektom vyššieho minuloročného čerpania eurofondov. V dôsledku toho dôjde k prechodnému spomaleniu dynamiky hrubého domáceho produktu v tomto i budúcom roku. V strednodobom horizonte by sa rast ekonomiky mal opätovne oživiť. Priaznivo by tak mal pôsobiť domáci dopyt, ale najmä zvýšenie exportnej výkonnosti. Export by mal byť podporený nielen rastúcim zahraničným dopytom, ale predovšetkým nábehom novej produkcie v automobilovom priemysle. Domácnosti by mali profitovať z pokračujúceho priaznivého vývoja na trhu práce a investície by mali byť podporené uvoľnenou menovou politikou, rastom ekonomiky a postupným prílevom eurofondov. Rast hrubého domáceho produktu by sa tak mohol postupne zrýchľovať z 3,3 % v roku 2016 na 4,2 % v roku 2018 a 4,6 % v roku 2019. Predpokladá sa, že 1,1 percentuálneho bodu rastu ekonomiky na konci horizontu predikcie by malo prispieť spomínané rozšírenie výrobných kapacít v automobilovom priemysle. Ekonomický rast sa prejavuje aj v dynamickej tvorbe pracovných miest. Zamestnanosť by sa tak mala v roku 2016 zvýšiť o 2,3 %, a to naprieč celou ekonomikou, najviac však v sektore služieb. V nasledujúcich rokoch by mala zamestnanosť aj naďalej rásť, aj keď v priemere polovičným tempom. Priaznivý vývoj v tvorbe nových pracovných miest sa prejaví aj v klesajúcom trende miery nezamestnanosti, ktorá by sa ku koncu roku 2019 mala dostať pod úroveň 8 %. Miera nezamestnanosti reaguje miernejšie na pozitívny vývoj dopytu po

pracovnej sile, pretože sa očakáva aj rast participácie a prílev pracovníkov zo zahraničia. Vyšší dopyt po kvalifikovanej pracovnej sile by sa mal prejavovať aj v rastúcej dynamike miezd. Tá by sa mala odzrkadľovať tiež v raste produktivity práce, ako aj v raste cien. Spotrebiteľské ceny by mali reflektovať rastúce ceny komodít, rastúci dopyt po pracovnej sile a postupné uzavretie produkčnej medzery, ktorá by na konci horizontu predikcie mohla naznačovať prvé signály mierneho prehrievania ekonomiky. Po troch rokoch poklesu spotrebiteľských cien by sa inflácia z tohoročných -0,5 % mala zvýšiť v priemere na 1,2 % v roku 2017, 1,8 % v roku 2018 a 1,9 % v roku 2019. Končí sa tak viacročné bezinflačné obdobie. Riziká vo vývoji ekonomiky, ako aj inflácie, sú vybilancované a súvisia s neistotou v ohľade pôsobenia faktorov globálnej ekonomiky v súvislosti so situáciou v Spojených štátoch amerických, v Spojenom kráľovstve a v rozvíjajúcich sa ekonomikách. V menovej oblasti došlo v treťom štvrtroku 2016 k spomaleniu priemerného medziročného rastu vkladov súkromného sektora o 0,9 percentuálneho bodu na 7,4 %. To mohlo byť výsledkom najmä spomalenia tržieb v domácej ekonomike a rovnako zmiernením exportnej výkonnosti. Domácnostiam rástli vklady, avšak nie až takou dynamikou ako v predchádzajúcom štvrtroku. Úvery súkromnému sektoru upravené o odpredaj a sekuritizáciu v treťom štvrtroku 2016 zrýchlili medziročné tempo rastu o 1,3 percentuálneho bodu na 10,2 %. Výraznejšie sa zrýchlil rast úverov nefinančným spoločnostiam z 2,5 % v druhom štvrtroku na 5 % v štvrtroku treťom. Firmy benefitovali z klesajúcich úrokových sadzieb a z voľnejších úverových štandardov. Záujem domácností o úverové zdroje zostal rovnako vysoký. Rast úverov domácnostiam dosiahol v treťom štvrtroku 13,1 % a bol tak len nepatrne nižší ako v predchádzajúcom období. Uvoľnená menová politika podporuje makroekonomický vývoj, pričom jej plný efekt závisí od fungovania iných politík. Aktuálna závislosť investícií od eurofondov spôsobuje spomalenie verejných, ale aj súkromných investícií, ktoré je výraznejšie, ako sme očakávali v predchádzajúcej predikcii. V prieskumoch zamestnávateľa indikujú nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily. V prípade súkromných investícií je dôležitá implementácia štrukturálnych reforiem zameraných na zlepšenie kvality podnikateľského prostredia. V prípade verejných investícií je dôležitá efektívna implementácia programu Hodnoty za peniaze. To vytvorí priestor pre prorastovú konsolidáciu, podporu efektívnych verejných investícií a vzdelávania. Ďakujem vám za pozornosť.

Martina Solčányiová, hovorkyňa NBS

Ďakujem pekne a poprosím pána viceguvernéra o prezentáciu.

Ján Tóth, viceguvernér NBS

Ďakujem za slovo, ukážeme si teda, že ekonomika je naďalej v prorastovej kondícii, aj keď prognózujeme mierne slabší rast v tom krátkodobom horizonte, nakoľko aj súkromné investície na Slovensku, zdá sa, že sú takisto závislé od eurofondov - viac, ako sme si mysleli. Na trhu práce naďalej sa očakáva pokračovanie tvorby nových pracovných miest s asi polovičnou dynamikou, mzdy porastú tak nominálne, ako aj reálne. Od roku 2018 už slovenská ekonomika nebude potrebovať stimuly, nakoľko sa bude nachádzať v rovnováhe, k výraznejšiemu rastu ku koncu obdobia prispievajú automobilky. Nezamestnanosť tak môže dosiahnuť na konci prognózy úroveň pod 8 %. Zároveň sa končí trojročné bezinflačné obdobie. Takže čo sa týka vonkajšieho prostredia, tak rast v eurozóne je ťahaný predovšetkým domácim dopytom, ktorý je podporený aj uvoľnenou menovou politikou ECB. Nárast inflácie, ktorý bude aj v eurozóne v roku 2017, by mal byť ovplyvnený zo štyroch päťnásobným zrýchlením rastu cien energií v dôsledku štatistického bazického efektu. Na druhej strane, inflácia očistená o energie a potraviny by mala len postupne rásť, mala by zohľadňovať teda nárast domácich tlakov spojených takisto s nárastmi miezd. Riziká ECB vyhodnotila smerom dole tak pre rast, ako aj pre infláciu. Čo sa týka - čo to znamená pre nás, tak zahraničný dopyt, ktorý vyplýva z tejto ECB predikcie, bol mierne znížený v roku 2017, ako aj v roku 2018, ako vidíte v tej spodnej tabuľke. Ďalšie technické predpoklady okrem vonkajšieho prostredia - čo sa týka dopytu po našich exportoch, sú aj tradične cena ropy, kurz. Cena ropy, ktorá bola zohľadnená v tejto predikcii, je mierne vyššia, ako bola v poslednej septembrovej predikcii, nie je zohľadnená aktuálna cena ropy, ktorá je ešte vyššia ako to, s čím sa rátalo v predikcii, len čisto kvôli časovému hľadisku, ale keby sme si zobrali tú aktuálnu cenu ropy, tak tá predikcia by bola odlišná hlavne tým, že v tých prvých - najmä v roku 2017 - by mohla byť mierne vyššia inflácia, ale už v roku 2019 tá cena ropy aj v súčasnosti sa nachádza na podobných úrovniach, ako predpokladala táto dnešná predikcia. Čo sa týka kurzu, ten je viacmenej bez zmeny, čiže napriek tomu, že euro oslabilo voči doláru, tie ostatné kurzy sa pohli tak, že ten vážený kurz pre Slovensko je plus-mínus bez zmeny. Takže, čo sa týka tých hlavných čísel - HDP - tento rok prišli údaje za tretí štvrtrok, ktoré boli teda negatívne najmä z hľadiska investícií, kde nás prekvapil vývoj najmä súkromných investícií, my sme rátali s tým, že verejné investície budú tento roku trpieť kvôli tomu, že tie eurofondy len postupne nabiehajú, keďže stále je začiatok nového programovacieho obdobia, ale boli sme prekvapení, nakoľko aj súkromné investície môžu byť ovplyvnené slabým prílevom eurofondov, čo ukázali teda tie čísla za tretí štvrtrok. Čiže toto bol jeden z dvoch hlavných dôvodov a plus ten dôvod, že vonkajšie prostredie bude mierne slabšie rásť, čiže ten dopyt po našich

exportoch bude mierne slabší. Tieto dva dôvody boli tie, kvôli čomu sme znížili odhad rastu nielen na tento rok na 3,3 %, ale hlavne na budúci rok 3,1 %. Neskôr už začnú pôsobiť u nás automobilky, kde predpokladáme, že plný nábeh produkcie sa dosiahne v treťom štvrtroku v roku 2019 a to vyženie rast niekde na úroveň 4,6 %. Tu máte detailne popísaný vplyv automobiliek, kde napríklad v tom roku 2019 sa nám zdá, že 1,1 percentuálneho bodu z toho celkového rastu 4,6 bude vplyvom týchto dvoch automobiliek. Celkový vplyv odhadujeme do roku 2020 spolu za tieto roky na úrovni 2,65 percentuálneho bodu, z toho v prípade automobilky Jaguar predpokladáme 1,84 a zvyšok je hlavne expanzia Volkswagenu. Čiže to by mohlo do roku 2020 vytvoriť približne 13 000 nových pracovných miest – z toho v Jaguare - celkový efekt vrátane sekundárnych efektov, čiže nielen automobilka - ale ten efekt Jaguara by mohol priniesť 9 000 pracovných miest. Čo sa týka produkčnej medzery, tak nám sa zdá, že už v roku 2018 ekonomika bude na rovnováhe, čiže svojím spôsobom kríza bude za nami a ekonomika už nebude potrebovať dodatočné stimuly, či už z menovej alebo fiškálnej oblasti. A v roku 2019 by mohla začať vykazovať mierne znaky prehrievania. Čo sa týka samotných investícií, tu vidíte, ako sme investície znížili v roku 2016, ale aj v roku 2017. Znova to hlavné, čo nás prekvapilo, je, ako sú závislé aj súkromné investície, čiže nielen verejné investície, od eurofondov, a tým, že tie eurofondy kulminovali v roku 2015, tam aj došla revízia údajov. Vidíte, že do roku 2015 investične bol až 17 % medziročný nárast - tak to všetko spôsobilo, že ten rast v 2016 sa očakáva nižší voči vyššej báze v 2015, ale aj rátame s tým, že tá závislosť súkromných investícií bude citelná aj v roku 2017, kde tie eurofondy predpokladáme, že budú len postupne nabiehať. Čo sa týka miezd, tak je cítiť určité znaky pnutia na trhu práce, čiže my predpokladáme, že nominálna mzda sa bude zrýchľovať, to je tá ľavá tabuľka, kde tohtoročný priemerný nárast miezd je 3,4 %, bude to rásť cez 4 % a vyššie, tak, ako bude nedostatok pracovnej sily a ako sa bude zrýchľovať rast ekonomiky, produktivita. Na druhej strane, tým, že končí také to špeciálne trojročné bezinflačné obdobie, tak reálna mzda, predpokladáme, že bude rásť menej, ako rástla v tomto špeciálnom období, kedy rástla cez 3 %, čiže my predpokladáme, že tá reálna mzda v 2017, 2018, 2019 bude niekde pod 3 %. Čo sa týka sektorov, v tom budúcom roku by naďalej mala byť tá situácia podobná ako v tomto roku, kedy mzdy vo verejnej správe budú rásť citeľne rýchlejšie ako v súkromnom sektore, ku koncu prognózy sa to už vyrovná. Zamestnanosť naďalej prekonáva očakávania, ten nárast zamestnanosti v tomto roku je veľmi silný, miest pribúda najmä v službách, keďže tie benefitovali priamo z toho bezinflačného obdobia, kedy teda kúpyschopnosť obyvateľstva bola týmto posilnená. My predpokladáme, že ku koncu obdobia sa zase prejaví automobilový priemysel pri raste zamestnanosti, ale v tom najbližšom období

naďalej budú služby a obchod generovať pracovné miesta. To, ako spomalí investície, spôsobuje, že tá situácia v stavebníctve nie je ružová, a to zhoršuje situáciu teda aj v zamestnanosti, aj v mzdách. Predpokladáme, že nezamestnanosť bude klesať, nakoľko rastie zamestnanosť, a na konci prognózy predpokladáme nezamestnanosť pod 8 % s tým, že ten nedostatok pracovnej sily by mal byť ešte viac citeľný ako v súčasnosti. My predpokladáme, že naďalej bude dochádzať k zvyšovaniu participácie, to znamená, že sa budú zamestnávať aj dôchodcovia, aj mamičky na materskej, rodičovskej dovolenke a takisto predpokladáme zvýšený prílev cudzincov, respektíve návrat Slovákov zo zahraničia. Zamestnanosť podľa odvetví - tu vidíte tie modré stĺpčeky, to sú služby a obchod, čiže tento domáci sektor bol ten hlavný dôvod, prečo tá nezamestnanosť takto prudko rástla. V tomto roku teda predpokladáme okolo 42 000 pracovných miest vytvorených v súkromnom sektore. To tempo sa spoliční v roku 2017-18 okolo 25 000-23 000 pracovných miest, ale naďalej to bude niečo okolo 1 % v priemere – nárast zamestnanosti voči dnu, ktoré bolo dosiahnuté v zamestnanosti počas krízy. Do konca prognózy by mohlo byť okolo 225 000 viac pracovných miest, z toho služby a obchod prispeje až 153 000 pracovných miest, zatiaľ čo stavebníctvo bude na tom stále horšie, ako bolo vtedy – v roku 2010. Inflácia – končí sa teda bezinflačné obdobie, my predpokladáme, že inflácia na prelome rokov vzrastie vďaka tomu, že ropa naďalej už neklesá, a teda nebudú naďalej klesať ceny energií, benzínu. Predpokladáme, že tá inflácia bude postupne rásť smerom k 2 %, čo okrem cien ropy, energií budú spôsobovať aj stabilizácia a nárast cien agrokomodít, a teda nejaké tlaky aj voči cenám potravín. Len pre zaujímavosť, tu je rozdiel inflácií, ktorá bola v eurozóne a na Slovensku. Ako si môžete všimnúť, v posledných troch rokoch inflácia na Slovensku bola nižšia, ako bola inflácia v eurozóne, to je ten ľavý graf, čo je svojím spôsobom prekvapivé, keďže my by sme mali cenovo konvergovať, a teda bolo by prirodzené pre Slovensko, aby malo mierne vyššiu infláciu, ako je priemerná inflácia v eurozóne. Ten pravý graf ukazuje, že takmer 80 % toho rozdielu spôsobili ceny potravín. To znamená, že čiastočne to bolo dané aj znížením DPH na vybrané potraviny, ale celkovo ceny potravín u nás rástli pomalšie, ako rástli v eurozóne. A to bol teda ten hlavný dôvod, prečo sme mali ešte nižšiu infláciu, ako bola v eurozóne. To, čo máme zahrnuté v našej predikcii, je nasledovný fiškálny výhľad - pre viac detailov máte k dispozícii našu analýzu asi pred mesiacom, kde viac-menej tie čísla sú veľmi podobné, akurát pre rok 2016 s novými dátami mierne zlepšujeme výhľad pre fiškálny deficit na 2,4 % deficit v tomto roku s tým, že mal by klesať postupne 1,6 – 0,8 % - silný domáci sektor, tvorba pracovných miest generuje vyššie dane, to spojené s tým, že výdavky sa valorizujú o minuloročnú infláciu, ktorá je často deflácia, čiže tie sociálne výdavky sa

nevalorizujú výraznejšie a zároveň klesajú úrokové náklady - to všetko spôsobuje pokles deficitu. Čo sa týka vplyvu fiškálnej politiky v budúcom roku – tam predpokladáme ten vplyv mierne reštriktívny voči ekonomickému rastu. Naše porovnania voči ostatným analytikom – keďže sme možno prví, ktorí vychádzame s predikciou, ktorá už má v sebe aj ten zverejnený III. štvrťrok, tak sa nachádzame skôr na nižšej strane, čo sa týka HDP, pri inflácii viac-menej ten výhľad nezmenený. Takže to sú tie hlavné zmeny – HDP, ešte raz, ideme mierne nižšie v tomto a budúcom roku, pri nominálnych mzdách ideme v roku 2018 vyššie, zohľadňujeme tie pnutia na trhu práce, čo znamená aj nárast teda reálnych miezd, aj keď tie reálne mzdy budú pod 3 % zrejme, a takisto zohľadňujeme aj lepší vývoj zamestnanosti a teda rýchlejšie klesajúcu nezamestnanosť. Toľko z mojej strany, ďakujem pekne.

Martina Solčányiová, hovorkyňa NBS

Ďakujem pekne, po skončení tlačovej konferencie vám bude rozdané stanovisko aj prezentácia s tým, že predikcia bude zverejnená 14:30 na webovej stránke. Teraz poprosím priestor na vaše otázky, nech sa páči.

Tatiana Jančaríková, Reuters

Dobrý deň, ja mám ECB-čkovú otázku - ak kolegovia nemajú domácu – na pána guvernéra. Minulý týždeň vo štvrtok sa Governing Council rozhodol zmeniť jeden parameter QE – chcem sa vás spýtať – tá diskusia – bavili ste sa aj o zmene iných parametrov? Ak áno, tak prečo ste sa rozhodli nepristúpiť k týmto zmenám? Kedy podľa vás bude potrebné sa vrátiť k tejto debate, že bude treba zmeniť aj iné parametre ako len ten objem nákupov a či ten capital key je podľa vás nedotknuteľný, či tam dôjde k nejakej zmene alebo nie. Ďakujem pekne.

Jozef Makúch, guvernér NBS

Ďakujem za otázku, boli zmenené aj iné parametre, trebárs bolo umožnené nakupovať dlhopisy aj pod sadzbu a tak ďalej, ale ten podstatný parameter je kvantitatívny z 80 na 60. Rozhodli sme sa tak preto, pretože výsledky, ktoré máme, ukazujú, že končí to obdobie deflačné, začína obdobie už kladných mier inflácie, čiže bol to pre nás dôvod, aby sme z 80 na 60 znížili pravidelné mesačné nákupy. Pokiaľ ide o samotný program, ktorý sme predĺžili do konca roka so zmenou týchto parametrov, do konca roku 2017 – je to aj podľa môjho názoru dostatočné obdobie na to, aby sme ukázali, že forward guidance nám funguje, čiže sme dostatočne prediktabilní do konca roku 2017 a keďže máme menovo-politické rady každých šesť týždňov, nie je problém keď sa bude meniť situácia, rozhodnúť aj o iných technických

úpravách programu. Ak to bude potrebné, signalizované – bolo dokonca – že ak by bolo potrebné, tak by sme sa vedeli vrátiť aj k objemu 80 mld. mesačne. Inak s tými 60 mld. sme začínali, takže sme sa vrátili vlastne tam, kde program štartoval.

Tatiana Jančaríková, Reuters

Ešte doplňujúca – vzhľadom na tú infláciu, aké riziko je podľa vás spojené s tým nárastom prudkým pohonných hmôt, ktorý teda ešte nebol zapracovaný do našej prognózy? A podľa prognózy ECB ohľadom inflácie – v roku 2019 ešte nebude na tom dvojpercentnom ciele – ak to tak je, tak prečo znižujete stimuly? Ďakujem pekne.

Jozef Makúch, guvernér NBS

Ekonomika je dynamická, nie statická, čiže čakať do roku 2019 a potom niečo riešiť by som nepokladal osobne za správne. Čiže reagujeme na dynamiku – inflácia ide z negatívnych do pozitívnych čísiel a bude sa približovať k cieľu. Je pravda, že 1,7 % nie je ešte možné hodnotiť ako splnenie cieľa, ale je to už relatívne blízko k cieľu, čiže predikcia bola dostatočným dôvodom, a vývoj teda ekonomiky dostatočným dôvodom na to, aby sme už program zmenili a prispôbovali týmto novým skutočnostiam. Pokiaľ ide o riziko – skôr pozitívne riziko – pokiaľ ide o infláciu z nárastu cien pohonných hmôt – tak tam sú ešte dva faktory, ktoré si treba uvedomiť – jeden faktor je, že samotné to zníženie ťažby nafty je rozhodnuté na dočasné obdobie, čiže či potom bude opäť pokračovať alebo nie, to samozrejme nevieme, čiže tam je to jedno riziko, či to bude dlhodobý projekt alebo je to projekt jednorazový na to obdobie, ktoré bolo OPEC-om určené. A potom je tam ešte druhý faktor, že sú zásoby práve z tých vysokých ťažieb ropy – sú tuná ešte zásoby, ktoré bude potrebné najprv minúť, aby sa v plnom rozsahu efekt tohto zníženia prejavil v cenách.

Rado Tomek, Bloomberg

Moja prvá otázka by bola na Monte Paschi, na to rozhodnutie regulátorov piatkové odmietnuť žiadosť na viac času, aby banka získala dostatočný kapitál – keďže každý člen governing councilu má možnosť oponovať toto rozhodnutie, chcem sa vás spýtať, aký je váš osobný názor na túto otázku a či si myslíte, že by neriešenie Monte Paschi alebo vôbec tá jej situácia mohlo mať nejaký systémový efekt na taliansky alebo európsky bankový systém. A ešte možno – či by ste nám mohli nejak naznačiť, aká bola tá debata vlastne na štvrtkovom governing councilu. Podľa pána guvernéra to bolo – by sa dalo povedať, že to bolo ako

relatívne jednoduchá debata, ale zaznel tam nejaký skepticizmus voči tomu, že sa naďalej vlastne zvyšuje ten stimulus? Ďakujem.

Jozef Makúch, guvernér NBS

Pokiaľ ide o Monte dei Paschi, takže to rozhodovanie je v procese, rozhodovanie nie je ukončené. Zatiaľ bol len prvý stupeň rozhodovania, to bol Supervisory Board, druhý stupeň je Governing Council, ktorý bude rozhodovať v nasledujúcich dňoch. Buď to bude silent procedure, prípadne, že by traja – to je pravidlo, minimálne traja guvernéri požiadali – tak by sa vecne rokovalo na budúcej Rade guvernérov, ktorá bude budúci týždeň. Čiže je to v priebehu rozhodovania, preto to komentovať nebudem. Pokiaľ ide o možné dopady – je na talianskej vláde, ako bude riešiť situáciu, ktorá vzniká. Druhá otázka bola – debata – tak debata bola hlavne o dvoch predložených variantoch. Jeden variant bol ponechať 80 na šesť mesiacov, druhý 60 na deväť mesiacov – čiže výsledok bol, že naozaj veľmi silná majorita, tak ako aj povedal pán prezident Draghi, rozhodla, že ideme zrealizovať ten druhý variant. Ostatné debaty sú už naša interná vec a nevidím dôvod, aby som komentoval emócie alebo nejaké sentimenty, ktoré v priebehu debát k jednotlivým variantom, prípadne k iným návrhom vznikli.

Martina Solčányiová, hovorkyňa NBS

V prípade, že nie sú ďalšie otázky, tak ja ďakujem veľmi pekne za účasť a ešte odovzdám slovo pánovi guvernérovi, nech sa páči.

Jozef Makúch, guvernér NBS

Ak dovoľíte, keďže je to posledná tlačová konferencia v tomto kalendárnom roku, dovoľím si vám jednoducho poďakovať za spoluprácu v roku minulom, aj za dobré debaty na našom seminári, ktorý sme už, dovoľím si povedať, takmer tradične mali v júni tohto roku, a dúfať, že budúci rok nám dá priestor, aby sme mohli optimistickejšie a v kľudnom prostredí hodnotiť ekonomický vývoj na Slovensku, vývoj v bankovej sústave a na celom finančnom trhu a teším sa na ďalšiu spoluprácu a dúfam, že sa nám podarí nájsť čas na seminár niekedy v júni tohto roku. Takže ďakujem pekne ešte raz, samozrejme želim bohatého Ježiška a veľa zdravia a šťastné a veselé.